

Sieradz, 08 maja 2024 r.

Prof. UŁ, dr hab. Konrad Składowski
Katedra Prawa Konstytucyjnego
Wydział Prawa i Administracji UŁ

O C E N A

**rozprawy habilitacyjnej oraz pozostałego dorobku naukowego
Pana doktora Roberta Kropiwnickiego
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego
prowadzonym przez Instytut Prawa Uniwersytetu SWPS w Warszawie**

Uwagi wstępne.

Podstawą sporządzenia niniejszej recenzji jest ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Ustawa ta w art. 219 ust. 1 stanowi, że

„Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

1) posiada stopień doktora;

2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej”.

I. Uzyskanie stopnia doktora.

Pan Doktor Robert Kropiwnicki w 1999 r. uzyskał tytuł magistra politologii na podstawie pracy magisterskiej pt. *„Prawa człowieka – wybrane elementy systemu ochrony dostępne dla obywateli Rzeczypospolitej Polskiej”* przygotowanej na Uniwersytecie Wrocławskim pod kierownictwem prof. dr hab. Teresy Łoś – Nowak. W 2019 r. ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Humanistycznym SWPS, uzyskując tytuł zawodowy magistra nauk prawnych. Podstawą do tego tytułu była praca *„Praktyczne aspekty odpowiedzialności konstytucyjnej na przykładzie prac Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej Sejmu VII kadencji”*. Promotorem pracy był prof. SWPS, dr hab. Mariusz Bidziński. W 2006 r. obronił rozprawę doktorską nt. *„Wolność człowieka jako zasada konstytucyjna Rzeczypospolitej Polskiej”* i uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na Wydziale Prawa i Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Bogusław Banaszak, natomiast role recenzentów pełnili: prof. dr hab. Andrzej Rzepliński, prof. dr hab. Małgorzata Masternak – Kubiak.

II. Ocena rozprawy habilitacyjnej.

Rozprawa *„Pozycja ustrojowa posła w Polsce. Stan obecny i perspektywy*, ISBN 978–83–8180–866–8 , Wydawnictwo „Adam Marszałek”, Toruń 2024, ss. 323 (recenzent wydawniczy prof. dr hab. Lech Garlicki), przedstawiona przez dra. Roberta Kropiwnickiego w postępowaniu habilitacyjnym jest jego głównym osiągnięciem wśród kilkunastu publikacji jakie napisał Habilitant po uzyskaniu stopnia doktora.

Wybór tematu rozprawy uważam za trafny. Istnieją wprawdzie w polskim literaturze przedmiotu prace, które dotyczą prawa parlamentarnego jednakże oceniana monografia stanowi nowe i kompleksowe ujęcie problematyki statusu posła.

Cel pracy został jasno określony przez Habilitanta we Wstępie do monografii (s. 21-22) Jest nim: *„... zaprezentowanie obecnych rozwiązań w zakresie podstaw prawnych działalności posłów z uwzględnieniem praktyki ich stosowania.”* Jego realizacji posłużyło sformułowanie przez Autora kilku pytań badawczych, na które konsekwentnie odpowiada w toku prowadzonych wywodów.

1. *Jaka jest współczesna definicja mandatu posła? Jak jest on rozumiany zarówno w przepisach prawa, jak i w praktyce ustrojowej?*

2. *Jakie są gwarancje wykonywania mandatu i które z nich odgrywają najistotniejszą rolę z prawnego i praktycznego punktu widzenia?*
3. *Które funkcje sejmiku są najistotniejsze do wyznaczenia pozycji ustrojowej posłów?*
4. *Jaki zakres indywidualnego oddziaływania mają posłowie na sprawowanie funkcji sejmiku i jaka jest ich rola w procesie legislacyjnym?*
5. *Jakie są granice uprawnień kontrolnych posłów?*
6. *Jakie możliwości mają posłowie w kreowaniu piastunów funkcji publicznych?*
7. *Jaka jest skuteczność gwarancji mandatu wolnego?*
8. *Gdzie przebiega granica niepołączalności mandatu?*
9. *Jaki wpływ na pozycję posła ma obecność w koalicji rządzącej lub opozycji?*

Cel badawczy wskazany we wstępie, jest w pracy realizowany, a konstrukcja pracy została właściwie skorelowana z założonymi celami badawczymi. We wstępie (s. 23) Autor wskazał, że w monografii wykorzystał dwie metody badawcze: prawną-dogmatyczną i historyczną. *„Wiodącą rolę odegrała metoda prawną-dogmatyczna, jako kluczowa dla odtwarzania praktycznego stosowania norm zawartych w aktach prawnych (...). Dzięki metodzie prawną-dogmatycznej można było ustalić właściwości i zakres rzeczowy poszczególnych norm, które w całości określają pozycję ustrojową posłów. (...) Dodatkowo wykorzystana została również metoda historyczna, co pozwoliło w sposób prawidłowy i kompleksowy zrozumieć genezę przedstawionych instytucji”*.

Lektura pracy, prowadzi do wniosku, że wymienione metody badawcze zostały właściwie zastosowane.

Rozprawa została przygotowana z wykorzystaniem bogatej literatury polskiej. Jest ona zróżnicowana i obszerna, aczkolwiek można byłoby przywołać jeszcze większą liczbę pozycji. Wykorzystana w monografii literatura (około 400 pozycji), uzupełnia ponad 60 aktów normatywnych, uchwały sejmowe, druki sejmowe, strony internetowe oraz ponad 20 orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego.

Rozprawa habilitacyjna autorstwa Pana Roberta Kropiwnickiego napisana jest, komunikatywnym i poprawnym językiem. Potknięcia językowe czy też literówki są w pracy rzadkością. Wywody Habilitanta są klarowne, logiczne, uporządkowane. Jej istotną zaletą jest krytyczna analiza obowiązujących rozwiązań prawnych poparta szeroką znajomością praktyki parlamentarnej. Praca została dobrze zredagowana, czyta się ją z łatwością.

W rozdziale I zatytułowanym „*Mandat posła*”, Habilitant zajął się zagadnieniami wprowadzającymi do zasadniczych rozważań. Sądzę, że takim kwestią jak zasada suwerenności czy też istota przedstawicielstwa można było poświęcić więcej miejsca. Tym niemniej uważam ten rozdział za szczególnie istotny dla całej pracy. Autor dokonał w nim analizy koncepcji mandatów: wolnego, związanego i mieszanego. Jak również przeanalizował zagadnienia z mandatem przedstawicielskim związane. Ma to kluczowe znaczenie dla statusu posła i jest niezbędnym wstępem do analizy jego pozycji i uprawnień. Charakter mandatu poselskiego wpływa bezpośrednio na inne elementy statusu posła. Przyjęte w tej mierze ustalania stanowią jednocześnie uzasadnienie dla przyjętych w prawie polskim rozwiązań jak również być ważkim argumentem dla zgłaszanych postulatów *de lege ferenda*. W rozdziale tym Autor wyraźnie podkreśla wolny charakter mandatu poselskiego w Polsce, czemu dobitnie daje wyraz w zakończeniu pracy: „*Mandat przedstawicielski jest współcześnie rozumiany jako jednoznacznie mandat wolny. Mimo wzmacniania roli partii politycznych (zwłaszcza ich gremiów kierowniczych), nie jest on zagrożony.*” (s. 283). Zgadzam się z poglądem Autora, że; „... *cała koncepcja mandatu mieszanego jest próbą uwzględnienia elementów praktyki politycznej w czysto teoretycznej koncepcji mandatu wolnego*” (s. 35) Właściwie ocenia potencjalne sankcje partyjne czy polityczne jako nie stanowiące zagrożenia dla mandatu wolnego w szczególności, że niedopuszczalne jest pozbawienie funkcji deputowanego przez władze partyjne (s. 43). Dostrzega przy tym praktyczny wymiar działalności partyjnej jako pośrednio wpływający na swobodne wykonywanie mandatu (s. 34). Warto podkreślić, że w tej części pracy, podobnie jak w dalszych rozdziałach Autor opisuje rozmaite problemy i proponuje rozwiązania dla ich usunięcia. Pozytywnie ocenić należy refleksję na temat niejednoznaczności polskiej regulacji dotyczącej złożenia oświadczenia o rezygnacji z pełnionej funkcji (s. 49) czy też uwagi na temat art. 244 kodeksu wyborczego (s. 51). Jak również kwestie związane z momentem utraty mandatu (s. 50). Należy zauważyć, że podejmowane w pracy zagadnienia często ilustrowane są interesującymi przykładami z praktyki parlamentarnej, np. zagadnienie opisane w przypisie 56 związane z uczestnictwem w głosowaniach posła powołanego na stanowisko ambasadora RP (s. 50). Wątek, który moim zdaniem, mógł być w tej części szerzej rozwinięty, wiąże się z relacją jaka zachodzi między obowiązującym systemem wyborczym a wolnym charakterem mandatu. Interesuje mnie, czy zdaniem Autora takie kwestie jak sposób kreowania kandydatów w wyborach przez partie polityczne i system wyborczy sensu stricte wpływa w jakiś sposób na charakter mandatu poselskiego, czy też jest to kwestia dla swobodnego wykonywania mandatu pozbawiona znaczenia.

Rozdział drugi zatytułowany: „*Gwarancje mandatu wolnego*”, jest fragmentem najbardziej obszernym w pracy. Uzasadnione jest to wagą podejmowanych w nim kwestii, które mają kluczowe znaczenie dla rozważań na temat statusu posła. Habilitant w tej części pracy omawia kolejno: immunitet materialny i formalny, instytucję niepołączalności, urlop poselski, ochronę zatrudnienia, uposażenie posła oraz znaczenie zasady kadencyjności. Rozdział jest napisany prawidłowo, rozważania są ciekawe, a wywody uporządkowane. Charakter ocenianej tematyki sprawia, że odniosę się tylko do kilku zagadnień, które należy wyeksponować. Na s. 64 Autor właściwie dostrzega, że „...*granice odpowiedzialności wyznaczane są przez funkcjonalne znaczenie immunitetu materialnego*” tym samym, należy uznać, że w sytuacjach kontrowersyjnych stanowić to powinno główne kryterium oceny konkretnego zdarzenia. Ma to znaczenie w szczególności w sporze, na który zwraca uwagę Autor, na możliwość traktowania immunitetu jako pojęcia sensu stricte i sensu largo (s. 62). Sądzę, że należało więcej miejsca poświęcić przedstawieniu polemiki polskich Autorów dotyczącą przedmiotowej kwestii. Na kolejnych stronach Autor zgłasza ponownie propozycje doprecyzowania regulacji dotyczącej immunitetu materialnego w związku z odpowiedzialnością na gruncie prawa cywilnego (s. 68). Aprobuję również pogląd Autora dotyczący czynności podejmowanych w postępowaniu przygotowawczym, aczkolwiek mam wątpliwości czy problem ten nie powinien zostać bardziej rozwinięty (s. 72-73). Rzecz jasna Autor ma prawo do własnego zdania w tym zakresie, jednakże polemika prowadzona z poglądem K.Grajewskiego na temat dopuszczalności działań podejmowanych wobec posłów w postępowaniu przygotowawczym mogła być bardziej zniuansowana. Jako stanowczy zwolennik zachowania immunitetu formalnego i nietykalności osobistej posłów oczekiwałbym od Habilitanta by dobitniej podkreślił znaczenie tej instytucji we współczesnej demokracji w szczególności z punktu widzenia ochrony posłów opozycyjnych. Nie mam uwag do fragmentu dotyczącego niepołączalności formalnej. Uważam, że warto podkreślić, że służyć ona ma nie tylko niezależności parlamentu i jego autonomii, lecz także budowania apolityczności wybranych instytucji państwa. Ciekaw jestem poglądu Autora na temat dopuszczalności przeszkód w biernym prawie wyborczym. Nie jest to zarzut do pracy, ale niedawno miał miejsce interesujący casus w jednym z państw europejskich związany z dyskusją na temat dopuszczalności startu w wyborach do parlamentu urzędującego Prezydenta państwa. W tym miejscu brakło mi wątku, opartego na polskiej praktyce, dotyczącego objęcia mandatu przez sędziego lub prokuratora w stanie spoczynku. Bardzo pozytywnie oceniam fragment dotyczący niepołączalności materialnej. Rzetelna i wielowątkowa analiza zagadnienia. Bardzo dobrze oceniam również podrozdział 7 poświęcony niepołączalności podmiotowej. Ciekawe wątki wywodzone z praktyki dotyczą możliwości

pełnienia funkcji społecznego doradcy Prezydenta RP (s. 100), czy członkostwa w radach nadzorczych państwowych osób prawnych czy jednostkach organizacyjnych administracji samorządowej. Jak słusznie wskazał Autor „*Praktyka stosowania przepisów o niepołączalności tworzy wiele sytuacji dyskusyjnych i niejednoznacznych*” co sprawia, że „*brak możliwości wyznaczenia jednoznacznych precyzyjnych kryteriów aktywności nim objętych*”(s. 105). Za bardzo istotny uważam fragment dotyczący udziału posłów w „*różnych organach doradczych powoływanych przez wiele instytucji publicznych i prywatnych*”. Zgadzam się z konkluzjami kończącymi omawianie tego problemu, w których Autor dostrzega próbę omijania zakazu zatrudnienia posłów w administracji rządowej (s. 108). Nie mam uwag do podrozdziałów dotyczących urlopu poselskiego, ochrony zatrudnienia i uposażenia poselskiego. W odniesieniu do podrozdziału 11 – Kadencja Sejmu i Senatu, mam dwie uwagi. Autor na s. 122 napisał, że dla funkcjonowania parlamentu kluczowe znaczenia ma zasada permanencji i rzecz jasna ma rację. Rodzi się jednakowoż pytanie czy uprawnienia poselskie i status posła ulegałyby zmianie gdyby polski parlament działał w trybie sesyjnym. Mam wątpliwość czy rzeczywiście po wprowadzeniu stanu wyjątkowego kadencja może być maksymalnie przedłużona o 240 dni. W tym wyliczeniu Autor nie bierze pod uwagę możliwości, że po ustaniu stanu wyjątkowego może on zostać wprowadzony ponownie i tym samym przerwać bieg 90 dniowego terminu, który rozpocznie się dopiero po zakończeniu ponownie wprowadzonego stanu wyjątkowego. To oczywiście sytuacja mało prawdopodobna, lecz moim zdaniem konstytucyjnie dopuszczalna.

Rozdział III – *Posłowie w funkcji legislacyjnej Sejmu RP*. W autoreferacie Habilitant napisał: „*Wskazałem, iż rola posła w poszczególnych fazach legislacyjnych jest zmienna, od bardzo szerokich w momencie przygotowywania inicjatywy ustawodawczej i składania projektu, do stosunkowo niewielkich w trzecim czytaniu, czy przy rozpatrywaniu poprawek Senatu*”. Zdanie to doskonale odzwierciedla treść rozdziału III. Wielką zaletą rozdziału jest prowadzenie narracji w oparciu o szeroką prezentację praktyki parlamentarnej. Co czyni lekturę tej części pracy bardzo lekką. Odwołania do praktyki znajdziemy m.in. na s. 130 – głosowanie w komisji sejmowej; s. 131 – triada „3xp”, zgłaszanie projektów poselskich; s. 133 – zbieranie podpisów *in blanco*; s. 135 – zmiana posłów wnioskodawców; s. 138 – głosowanie poprawek w pierwszym czytaniu na posiedzeniu komisji; s.146 – szczegółowe rozpatrzenie projektu ustawy. Warto podkreślić, że w rozdziale tym Autor często formułuje krytyczne opinie na temat praktyki sejmowej i obowiązujących regulacjach. Jednocześnie formułuje własne, przemyślane propozycje. Takie wątki znajdują się m.in. na s. 149 – rozważania poświęcone posłom sprawozdawcom, w tym propozycja powoływania posłów sprawozdawców mniejszości; s. 152

– postulat doprecyzowania postanowień Regulaminu Sejmu dotyczących zasad debaty sejmowej, s. 157, 159 – sformalizowanie współpracy Sejmu i Senatu w toku prac nad projektem ustaw; s. 164 – propozycja aby wprowadzić zgodę Sejmu na rozpatrzenie projektu na jednym posiedzeniu wyrażaną większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy składu izby. Autor słusznie poddaje krytyce uchwalanie ustaw w trybie ekspresowym, co jak wskazuje „*nie ma żadnego umocowania w ustawie zasadniczej ani Regulaminie Sejmu*” (s. 163), jak również procedowanie ukrytych projektów rządowych (s. 164). Rozdział kończy osobny podrozdział – „Wady procesu legislacyjnego – próba oceny”, gdzie Autor podsumowuje swoje wcześniejsze spostrzeżenia.

Rozdział IV zatytułowany „*Udział posłów w funkcji kontrolnej Sejmu RP*” swą objętością zbliżony jest do rozdziału II. To zrozumiałe ze względu na zakres funkcji kontrolnej. Wiele omawianych w tej części kwestii jest niekontrowersyjna i ma w pewnym sensie charakter opisu obowiązującej regulacji. Stąd też nie widzę potrzeby ich bliższego omawiania. Podrozdziały: Uprawnienia kontrolne Sejmu, Złożenie informacji przez organy państwowe czy też dane zawarte w tabeli nie wymagają oceny. W tym rozdziale Autor także szeroko odwołuje się do praktyki sejmowej co z całą pewnością wzbogaca czynione rozważania. Rozdział napisany poprawnie. Autor dostrzega deprecjacje interpelacji i zapytań poselskich, słusznie wskazując, że: „*Sposób odpowiadania stał się bardzo ogólny i mało przejrzysty. Najczęściej z pozyskanych informacji ciężko uzyskać nowe informacje, a podawane fakty są powszechnie znane. Skutkiem tego posłowie częściej stosują inne mechanizmy przewidziane prawem do pozyskiwania informacji*” (s. 231). Z ciekawszych wątków warto podkreślić podjętą na s. 234 polemikę z Piotrem Uziębło na temat dysponowaniem przez posła danymi pozyskanymi w toku kontroli poselskiej. Aprobuję pogląd wyrażony przez Roberta Kropiwnickiego w tej kwestii. Zgadzam się również z prezentowanym przez Habilitanta poglądem o szerokim zakresie podmiotów podlegających kontroli poselskiej i przyznaję rację, że wyłączenie z pod tej kontroli np. Lasów Państwowych jest nieuzasadnione. Sądzę, że ten rozdział pracy mógłby być napisany przy wykorzystaniu większej liczby literatury przedmiotu. Zapewne nie wpłynęło by to na jądro rozważań ale być może przyniosło by jakieś nowe spostrzeżenia czy też głosy polemiczne. Na koniec zacytuje jedno zdanie ze s. 217, które okazuje się chyba przedczesnym wnioskiem: „*Z tych powodów można uznać, że spadła popularność komisji śledczych, a właściwie ich formuła jako mechanizmu kontroli aktualnej administracji się wyczerpała*”.

Ostatni rozdział zatytułowany „*Posłowie w realizowaniu funkcji kreacyjnej Sejmu RP*” uważam za interesujący i prawidłowo napisany. Podział na podrozdziały jest logicznie skonstruowany. Opis procedur nie budzi zastrzeżeń. Z satysfakcją przyjmuję krytyczną ocenę regulacji dotyczącej wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa (s. 262-263). Nie zgadzam się natomiast z propozycją Autora na rozwiązanie kryzysu związanego z wyborem Rzecznika Praw Obywatelskich (s. 266). Jednakże zastrzeżenie tego nie można traktować jako zarzut do pracy a jedynie odmienny pogląd recenzenta na tą kwestię. Za ciekawą uznaję propozycję zmiany trybu wyboru członków Rady Mediów Narodowych (s. 274), tak by dwa miejsca w Radzie były zarezerwowane dla klubów opozycji, a wyboru dokonywał Sejm. Uważam, że tryb odwołania członków PKW przewidziany w kodeksie narusza ich niezależność, opisując to zagadnienia Autor nie podniósł jednak tego zarzutu wobec obowiązującej regulacji.

Pracę wieńczy Zakończenie, które stanowi podsumowanie całości rozprawy, a jednocześnie zawiera liczne postulaty *de lege ferenda*. Zakończenie jest więc z jednej strony pewną rekapitulacją wcześniejszych przemyśleń i przypomnieniem kluczowych ustaleń. Jednocześnie stanowi bardzo pożądane zebranie najważniejszych propozycji *de lege ferenda*, które wydają się tym cenniejsze, że poparte są gruntowną znajomością praktyki sejmowej. Należy podkreślić, że postulaty te stanowią szczególną wartość pracy, które mogą zostać wprowadzone w życie w drodze nowelizacji stosownych aktów normatywnych.

Reasumując powyższe ustalenia stwierdzam, że rozprawa Pana Doktor Roberta Kropiwnickiego jest dziełem przemyślanym metodologicznie i merytorycznie. Jest to kompleksowe omówienie podjętej problematyki. Bardzo wysoko oceniam, formułowane w toku całej rozprawy, jak również w Zakończeniu, wnioski Habilitanta zmierzające do zmian prawodawczych. Ich uzasadnienie prawne i praktyczne, jest istotnym walorem pracy. Ujęcie celów badawczych, konstrukcja pracy, język jakim została napisana stoją na wysokim poziomie. Opracowanie ma charakter twórczy i przez to stanowi cenny wkład w rozwój badań naukowych.

III. Ocena pozostałych publikacji i osiągnięć naukowych uzyskanych przez Habilitanta po otrzymaniu stopnia doktora.

Pan dr Robert Kropiwnicki w autoreferacie wskazał na cztery obszary badawcze, będące przedmiotem jego zainteresowania. Są to: realizacji konstytucyjnych praw i wolności; wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; wolności i prawa człowieka w aktach prawa międzynarodowego oraz prawo wyborcze; ustawy o Trybunale Konstytucyjnym przygotowanym przez Prezydenta RP oraz zagadnienia pracy posła i komisji sejmowych. Na podstawie analizy pozostałego dorobku Habilitanta, uważam za zasadne wyróżnienie 3 głównych obszarów badawczych: prawa i wolności człowieka, prawo parlamentarne, prawo wyborcze oraz jeden dodatkowy dotyczący sądownictwa konstytucyjnego. Dorobek naukowy Habilitanta obejmuje łącznie 18 publikacji. W tej grupie znajdują się 11 rozdziałów w monografiach 7 artykułów w czasopismach w tym również 2 publikacje angielskojęzyczne.

Publikacja związane prawami człowieka i systemem ich ochrony to:

1. Kropiwnicki, *Pojęcie praw i wolności chronionych w Konstytucji RP*, [w:] A. Florczak, B. Bolechow (red.) *Prawa człowieka w systemie prawa krajowego*, Toruń 2006;
2. R. Kropiwnicki, *Wokół wartości i zasad konstytucyjnych*, [w:] R. Balicki, M. Jabłoński (red.) *Dookoła Wojtek... księga pamiątkowa poświęcona doktorowi Arturowi Wojciechowi Preisnerowi*, Wrocław 2018;
3. R. Kropiwnicki, *Naruszenie niezawisłości sędziowskiej jako zagrożenie dla demokracji liberalnej*, [w:] J. Jaskiernia, K. Spryszak (red.) *Polski system ochrony praw człowieka w dobie kryzysu demokracji liberalnej*, Toruń 2020;
4. R. Kropiwnicki, *Ewolucja gwarancji ochrony praw i wolności po 25 latach obowiązywania Konstytucji z 2 kwietnia 1997r. Wybrane aspekty* [w:] R. Balicki, M. Jabłoński (red.) *Materialne zmiany Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997r. po 25 latach jej obowiązywania*, Toruń 2022;
5. R. Kropiwnicki, *System wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Polsce*, [w:] M. Jabłoński, S. Jarosz-Żukowska (red.) *Aktualne wyzwania ochrony wolności i praw jednostki*, Wrocław 2014;

6. R. Kropiwnicki, *Wykonywanie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Polsce*, [w:] J. Jaskiernia, K. Spryszak (red.) *Dwadzieścia lat obowiązywania Konstytucji RP*, Toruń 2017;
7. R. Kropiwnicki, *Internacjonalizacja standardów Rady Europy na przykładzie polskiej skargi na przewlekłość postępowań sądowych i prokuratorskich*, [w:] J. Jaskiernia, K. Spryszak, (red.), *Nowe wyzwania i rozwiązania w europejskim systemie ochrony praw człowieka*, Toruń 2018;
8. R. Kropiwnicki, *Wolność człowieka w wybranych aktach międzynarodowych obowiązujących Rzeczpospolitą Polską* [w:] J. Jaskiernia, K. Spryszak (red.) *Polski System ochrony praw człowieka 70 lat po proklamowaniu Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, Toruń 2019;

Problematyka prawa wyborczego została podjęta w następujących publikacjach:

1. R. Kropiwnicki, *Głosowanie korespondencyjne w wyborach prezydenckich 2020 roku* [w:] N. Lubik-Reczek, K. Urbaniak (red.) *Wybory i prawo wyborcze. Zagadnienia teorii i praktyki*, Poznań 2023 [obecnie w druku]; - recenzent zapoznał się z tekstem zgłoszonym do publikacji.
2. R. Kropiwnicki, *Głosowanie korespondencyjne w Kodeksie wyborczym* [w:] B. Banaszak, A. Bisztyga, A. Feja-Paszkiewicz (red.), *Aktualne problemy prawa wyborczego*, Acta Lebusana, vol.1, Zielona Góra 2015.

Natomiast zagadnieniami prawa parlamentarnego Habilitant zajmował się w następujących opracowaniach:

1. R. Kropiwnicki, *Komisyjna faza prac nad wnioskiem o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2019/4 (50);
2. R. Kropiwnicki, *Between the Politicisation and Juridisation of Constitutional Accountability in Poland*, Przegląd Politologiczny nr 2/2023;
3. R. Kropiwnicki, *Mandat wolny i jego granice*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2022/4 (68);
4. R. Kropiwnicki, *Indemnitet i jego granice*, „Przegląd Prawa i Administracji”, tom 131 (red.) M. Jabłoński, Wrocław 2022;
5. R. Kropiwnicki, *Wybrane instrumenty kontroli stosowane przez komisje Sejmu RP*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2023/6;

6. R. Kropiwnicki, *The Role of the Committee in the Control Function of the Sejm of the Republic of Poland*, Przegląd Politologiczny nr 3/2023.

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym nie jest miejscem, w którym należy dokonywać szczegółowej oceny wszystkich opracowań Habilitanta. Generalnie stwierdzam, że tematyka podejmowana przez Pana doktora Roberta Kropiwnickiego dowodzi rozległości zainteresowań badawczych Habilitanta. Wyraźnie można wskazać konsekwentny rozwój kierunków badawczych podejmowanych przez Pana Doktora. Na plan pierwszy wysuwają się badania nad parlamentaryzmem i prawami człowieka co dowodzi ciągłości prowadzonych badań naukowych. Oceniany dorobek jest na dobrym poziomie warsztatowym i merytorycznym.

Pozostała aktywność naukowa Habilitanta jest także znacząca. Habilitant wygłosił 27 referatów na konferencjach ogólnopolskich i międzynarodowych. Ponadto brał udział w ponad 30 konferencjach, o bardzo zróżnicowanej tematyce. Był aktywnym członkiem rozmaitych zespołów eksperckich, przejawiał również znaczącą aktywność społeczną. Jednocześnie Habilitant uczestniczył również w wielu kursach i szkoleniach, podnoszących jego kompetencje edukacyjne i naukowe. Przedstawiony dorobek Habilitanta zarówno pod względem ilościowym oraz jakościowym stanowi znaczny wkład w rozwój polskiego prawa konstytucyjnego.

IV. Ocena osiągnięć Habilitanta w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz w zakresie współpracy międzynarodowej.

Pan Robert Kropiwnicki w latach 2000-2013 pracował na stanowisku asystenta-nauczyciela akademickiego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Legnicy. Ponadto w latach 2001-2005 był uczestnikiem studium doktoranckiego i asystował w pracach Katedry Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. W toku swojej pracy zawodowej prowadził liczne zajęcia dydaktyczne. Był promotorem i recenzentem kilkudziesięciu prac licencjackich i magisterskich, a także promotorem pomocniczym doktoratu zatytułowanego *Postępowanie ustawodawcze*, obronionego na Wydziale Prawa Uniwersytetu SWPS.

W zakresie doświadczeń międzynarodowych nadmienić należy, że w 2008 r. odbył staż naukowy w uczelni University of Bradford, gdzie prowadził badania dotyczące wykonywania wyroków ETPC.

V. **Konkluzja recenzji.**

Na podstawie dokonanych ustaleń, wyrażam opinię, że rozprawa habilitacyjna doktora Roberta Kropiwnickiego stanowi znaczny wkład w rozwój nauk prawnych. Biorąc pod uwagę dorobek naukowy Pana doktora Roberta Kropiwnickiego, stwierdzam, że **osiągnięcia Pana doktora Roberta Kropiwnickiego spełniają wymogi określone w art. 219 ust. 1, pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce**, tj.

1) posiada stopień doktora;

2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w tym też w zagranicznej.

,w następstwie czego opowiadam się za kontynuowaniem czynności w przewodzie habilitacyjnym Pana doktora Roberta Kropiwnickiego.

Sieradz, 08 maja 2024 r.

Dr hab. Konrad Skłodowski, prof. UŁ